КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ННІ «Інститут геології»

Кафедра ***геології родовищ корисних копалин***

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з навчальної роботи
_____
«30» 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ НАДР

для студентів

галузь знань	**10 Природничі науки**
спеціальність	**103 Науки про Землю**
освітній рівень	**Магістр**
освітня програма	**Гідрогеологія**
вид дисципліни	**Обов'язкова**

Форма навчання	**денна**
Навчальний рік	**2024/2025**
Семестр	**1**
Кількість кредитів ECTS	**3**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**українська**
Форма заключного контролю	**залік**

Викладачі: *Марія КУРИЛО, доктор геологічних наук, доцент кафедри геології родовищ корисних копалин*

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

© Марія КУРИЛО, 2024 р.

КИЇВ – 2024

Розробники: ***Марія КУРИЛО, доктор геологічних наук, доцент кафедри геології родовищ корисних копалин***

Затверджено

Зав. кафедри

_____ Володимир МИХАЙЛОВ)
(підпис)

Протокол № ___ від «____» _____202_ р.

Схвалено науково - методичною комісією ***ННІ «Інститут геології»***

Протокол від «30» 08 202__ року № 1

Голова науково-методичної комісії _____ (Всеволод ДЕМИДОВ)
(підпис)

Мета дисципліни – *ознайомлення студентів з основними законодавчими, нормативними документами, які діють в геологічній галузі, і відповідності з якими формується державна політика у сфері надрокористування.*

Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати принципи і методи організації геологорозвідувальних робіт, стадії геологічного вивчення у вітчизняній і міжнародній практиці.*
2. *Володіти навичками роботи з первинною і вторинною геологічною інформацією на різних носіях та іншими джерелами даних.*

Анотація навчальної дисципліни / референс**:**

Курс «Нормативно-правове регулювання використання надр» є складовою циклу професійної підготовки фахівця за освітнім ступенем «Магістр», знайомить студентів із основами функціонування геологічної галузі в сучасних економічних та нормативно-правових умовах, допомагає зрозуміти практичне значення та застосування у виробничих умовах набутих знань. Висвітлюються основні принципи, методи, інструменти державного регулювання в межах існуючих видів використання надр: геологічного вивчення, видобування корисних копалин, будівництва і експлуатації підземних споруд, не пов'язаних із видобування, створення геологічних територій та об'єктів, що мають важливе наукове, культурне ін. значення, угод про розподіл продукції.

Завдання:

- *вивчення головних принципів і інструментів державного та міжнародного регулювання геологічної галузі;*
- *вивчення структури вітчизняної геологічної галузі та її управління і співставлення із досвідом інших держав;*
- *ознайомлення із особливостями створення, зберігання, використання і розпорядження різних видів геологічної інформації;*
- *ознайомлення із чинними нормативними документами, які діють у сферах:*
  - a. *геологічного вивчення та оцінки родовищ корисних копалин;*
  - b. *видобування корисних копалин;*
  - c. *створення, вивчення і збереження геологічних пам'яток;*
  - d. *інших видах використання надр.*

Результати навчання:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		*Форма/Методи викладання і навчання*	*Форма/Методи оцінювання*	*Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни*
Код	*Результат навчання*			
1.1	*Теоретичні та методичні принципи державного управління та регулювання геологічної галузі*	*лекція*	*Письмова робота*	*до 10%*
1.2	*Зміст, структуру головних нормативних документів, які діють в геологічній галузі*	*лекція*	*Письмова робота*	*до 10%*
1.3	*Основні напрямки розвитку мінерально-сировинної бази України та визначати найбільш перспективні види геологорозвідувальних робіт*	*лекція, семінарське заняття*	*Письмова робота*	*до 15%*
2.1	*Вміти орієнтуватись в використанні чинних нормативних та методичних положень розроблених Державною геологічною службо України,*	*самостійне навчання*	*Письмова робота, графічне та програмне представлення*	*до 15%*

	Державною комісією по запасах корисних копалин та ін. для проведення різних видів геологорозвідувальних робіт			
2.2	*Вміти проектувати і здійснювати організацію окремих видів геологорозвідувальних робіт відповідно до вимог чинних нормативних документів*	*Семінарські заняття, самостійне навчання*	*Письмова робота*	*до 15%*
2.3	*Вміти складати форми обліку і реєстрації геологічного вивчення надр для різних стадій освоєння родовищ корисних копалин*	*Семінарські заняття, самостійне навчання*	*Письмова робота, графічне та програмне представлення*	*до 10%*
3.1	*Формування проектів геологічного вивчення та письмових звітів щодо їх виконання*	*Семінарські заняття, самостійне навчання*	*Письмова робота*	*До 15%*
4.1	*Доводити коректність обраних методик, видів, обсягів геологорозвідувальних робіт при проектуванні і виконанні окремих видів користування надрами*	*Семінарські заняття, самостійне навчання*	*Письмова робота*	*до 10%*

Структура курсу: *лекційні і семінарські заняття, самостійна робота здобувачів освіти*

Співвідношення результатів вивчення навчальної дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) / **Програмні результати навчання (назва)**	**1.1**	**1.2**	**1.3**	**2.1**	**2.2**	**2.3**	**3.1**	**4.1**
ПРН 4. Розробляти, керувати та управляти проектами в науках про Землю, оцінювати і забезпечувати якість робіт, зокрема в галузі гідрогеології, інженерної геології та екологічної геології				+	+	+	+	+
ПРН 8. Знати основні принципи управління підприємств сфери природокористування, їхньої організації, виробничої та організаційної структури управління.	+	+	+					
ПРН 9. Розробляти та впроваджувати механізми територіального менеджменту, геопланування, здійснювати моніторинг регіонального розвитку, складати плани та програми.				+	+	+	+	+

Схема формування оцінки:

Форми оцінювання студентів

1. Семестрове оцінювання:

1) Оцінка за роботу на семінарських заняттях – 60 (рубіжна оцінка 24 балів)
2) Контрольна робота – 20 балів (рубіжна оцінка 12 балів)

2. Підсумкове оцінювання *у формі заліку*: *максимальна оцінка 20 балів, рубіжна оцінка 12 бали.*

Під час заліку студент повинен засвідчити знання про структуру державного управління у сфері використання надр, особливо геологічного вивчення надр, та знання основних нормативних документів – Кодексу України про надра, Гірничий закон України, Закон України про Державну геологічну службі та ін. ***Підсумкове оцінювання у формі заліку не є обов'язковим, при відмові від участі у даній формі оцінювання студент не отримає відповідні бали до підсумкової оцінки.***

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру, *як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру, та балів, отриманих під час заліку*

	Семестрова кількість балів	**залік**	**Підсумкова оцінка**
Мінімум	*48*	*12*	*60*
Максимум	**80**	**20**	**100**

Студент не допускається до ***підсумкового оцінювання у формі заліку****, якщо під час семестру набрав менше 40 балів.*

Організація оцінювання: *Контроль передбачає: виконання однієї модульної контрольної роботи, та проведення семінарських занять, де студенти мають продемонструвати якість засвоєних знань та вирішити поставлені задачі використовуючи окреслені викладачем методи та засоби. Підсумкове оцінювання проводиться у формі письмового заліку.*

Шкала відповідності

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	*Назва теми*	*Кількість годин*		
		Лекції	*Семінарські*	*Самостійна робота*
Тема 1. Кодекс України про надра				
1	Система державного управління в галузі використання надр. Методи та інструменти державного регулювання надрокористування	2	2	4
2	Завдання Кодексу України про надра. Види користування надрами. Надання надр для геологічного вивчення родовищ корисних копалин	2	2	4
3	Геологічне вивчення надр. Державний облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин. Державна експертиза та оцінка запасів корисних копалин	2	2	8
Тема 2 . Органи, які здійснюють функції державного контролю за діяльністю геологічних підприємств				
4	Закон України Про державну геологічну службу України. Міжнародне співробітництво у сфері геологічної діяльності. Положення про Державну комісію України по запасах корисних копалин	2	2	8
Тема 3. Особливості отримання дозволів на геологічне вивчення надр та інші види діяльності				
5	Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрам. Проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами	2		8
Тема 4. Класифікація запасів та ресурсів корисних копалин				
6	Класифікація запасів та ресурсів корисних копалин Державного фонду надр. Гармонізація вітчизняної Класифікації до Рамкової класифікації ООН	2	2	8
Тема 5. Плата за користування надрами				
7	Плата за користування надрами. Методики розрахунку платежів за користування надрами	2	2	7
	Контрольна робота 1			2
Тема 6. Перспективи розвитку геологічної галузі мінерально-сировинної бази у відповідності з чинним законодавством				
8	Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України до 2030 року		2	12
	ВСЬОГО	**14**	**14**	**61**

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:
Лекцій – 14 год.
Семінарські заняття – 14 год.
Консультації - 1 год.
Самостійна робота – 61 год.

Перелік запитань до дисципліни

1. Органи, що здійснюють державне управління у галузі геологічного вивчення, використання і охорони надр.
2. Компетенція Верховної Ради України у сфері регулювання гірничих відносин.
3. Компетенція Кабінету Міністрів України у галузі геологічного вивчення, використання і охорони надр.
4. Види користування надрами. Спеціальні дозволи на користування надрами.
5. Надання надр для геологічного вивчення.
6. Надання надр для захоронення відходів виробництва та інших шкідливих речовин, скидання стічних вод.
7. Вимоги щодо геологічного вивчення надр.
8. Державна реєстрація та облік робіт по геологічному вивченню надр, геологічна інформація.
9. Державний облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин.
10. Державний кадастр родовищ і проявів корисних копалин.
11. Державний баланс запасів корисних копалин
12. Державна експертиза та оцінка запасів корисних копалин.
13. Основні завдання державної геологічної служби України.
14. Склад державної геологічної служби України. Державні підприємства, установи та організації державної геологічної служби України.
15. Фінансування робіт з геологічного вивчення надр, передбачених державними цільовими програмами.
16. Міжнародне співробітництво у сфері геологічної діяльності.
17. Положення про Державну комісію України по запасах корисних копалин. Функції та повноваження ДКЗ.
18. Встановлення нормативів збору за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету, та його справляння.
19. Методики розрахунку платежів за користування надрами. Диференційовані нормативи плати за користування надрами.
20. Загальний стан та основні проблеми мінерально-сировинної бази України. Організаційне забезпечення та координація виконання Програми розвитку мінерально-сировинної бази України.
21 .Стадії геологічного вивчення надр.
22. Державна геологічна служби України та Геологічна галузь України 23.Виробнича та організаційна структура ДГСУ.
24. Ліцензування. Гірничий відвід.
25. Плата за користування надрами.
26. Розміри платежів за користування надрами.
27. Розподіл платежів за користування надрами.
28. Види специфічних платежів у надрокористуванні .
29. Види специфічних пільг у надрокористуванні.
30. Класифікація запасів та ресурсів корисних копалин Державного фонду надр.
31. Співставлення визначення ресурсів та запасів, що використовуються в класифікаціях основних гірничо-видобувних країнах.
32. Розподіл запасів і ресурсів за промисловим значенням, ступенем техніко-економічного та геологічного вивчення.
33. Гармонізація вітчизняної Класифікації до Рамкової класифікації ООН. 34. Поділ запасів та ресурсів корисних копалин за ступенем геологічного вивчення.
35. Поділ запасів та ресурсів корисних копалин за промисловим значенням 36. Поділ запасів та ресурсів корисних копалин за ступенем техніко-економічного вивчення.
37. Особливості Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин до родовищ залізних руд.

38. Особливості Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин до родовищ марганцевих руд.
39. Особливості Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин до родовищ нафти і газу.
40. Особливості Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин до родовищ будівельного та облицювального каменю. 16 41.Стратиграфічний кодекс України. Порядок складання та затвердження стратиграфічних схем для території України.
42. Стратиграфічний кодекс України. Валідність стратиграфічних підрозділів. Основні правила стратиграфічної номенклатури.
43 .Стратиграфічний кодекс України. Правила публікації та авторство. Право пріоритету.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основна:

1. Кодекс України про надра //Відомості Верховної Ради (ВВР) 1994, N 36, ст.340;
2. Закон України Про державну геологічну службу України// Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999, N 51, ст.456;
3. Закон України № 3458–IV Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2010 року// Офіційне Інтернет-представництво Президента України www.president.gov.ua;
4. Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин Державного фонду надр. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №432 від 5.05.1997р.-Київ: Державна комісія України по запасах корисних копалин при Міністерстві екології та природних ресурсів. – 1997;
5. Модельный кодекс о недрах и недропользовании для государствучастников СНГ// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
6. Нормативно-правове регулювання надрокористування/ Рудько Г.І., Курило М.М., Миргородський О.П., Лагода О.А.- К.: Вид-во Гіперіон.-2012.-256с.
7. Постанова КМУ від 12 вересня 1997 р. N 1014 Про затвердження базових нормативів плати за користування надрами для видобування корисних копалин та Порядку справляння плати за користування надрами для видобування корисних копалин// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
8. Постанова КМУ від 17 червня 2009 р. N 608 Про затвердження Порядку надання у 2009 році спеціальних дозволів на користування надрами http://zakon.rada.gov.ua;
9. Положення Геолкому України від 15.02.2000 № 19 Про затвердження Положення про стадії геологорозвідувальних робіт на тверді корисні копалини// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
10. Стратиграфічний кодекс України.-К.:НСК України.-1997.-39с

Додаткова:

1. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ будівельного і облицювального каменю.-К.:ДКЗ України.-2002.-50с.
2. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ бурштину.- К.:ДКЗ України.-2003.-59с.
3. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до геолого-економічного вивчення ресурсів перспективних ділянок та запасів родовищ нафти і газу// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
4. Інструкція від 04.09.1995 № 35 Про затвердження Інструкції про зміст, оформлення і порядок подання на розгляд Державної комісії по запасах 18 корисних копалин

матеріалів геолого-економічних оцінок родовищ металічних і неметалічних корисних копалин// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
5. Міжнародна рамкова класифікація запасів/ресурсів родовищ корисних копалин (Тверді горючі копалини і мінеральна сировина). Документ підготовлений експертною групою Організації Об'єднаних Націй// Екологія і безпека життєдіяльності.-2005.-№5.-С.3-10.
6. Постанова КМУ від 11 липня 2001 р. N 822 Про затвердження диференційованих нормативів плати за користування надрами для видобування золоторудної (золото-поліметалічної) сировини // Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
7. Постанова КМУ від 26 листопада 2003 р. N 1847 Про затвердження диференційованих нормативів плати за користування надрами для видобування уранової руди// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
8. Постанова КМУ від 28 лютого 2002 р. N 222 Про затвердження диференційованих нормативів плати за користування надрами для видобування бурштинової, титанової та титано-цирконієвої руди// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
9. Постанова КМУ від 29 січня 1999 р. N 115 Про затвердження Порядку встановлення нормативів збору за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету, та його справляння// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
10. Постанова КМУ, від 1994.11.30, № 801 "Про затвердження Положення про державний геологічний контроль за веденням робіт по геологічному вивченню та використанню надр України"// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради http://zakon.rada.gov.ua;
11. Синицын В.Я. Сравнительный анализ применения классификаций запасов и ресурсов 1) используемой в Украине; 2) рамочной классификации ООН; 3) классификации бывшего СССР (на примере отдельных месторождений Украины) // Екологія і безпека життєдіяльності.- 2005.-№5.-С.53-58.